

Dagmar Halasová

Snová existence
aneb nazývám
kočku kočkou

vzpomínky nejen římské...

ATLANTIS

Konec mise

Čas snové existence ubíhal do dlouhých let a sen se blížil nezbytnému probuzení.

Jaké bude? kladla jsem si otázku. Kam se vrátíme?

Když v lednu roku 1996 navštívil Řím, tedy Itálii, a posléze, jak se slušelo, i Vatikán a Svatého otce tehdejší předseda vlády Václav Klaus, zeptala se mě na recepci uspořádané k jeho poctě na českém velvyslanectví u Itálie jeho paní: „Jak dlouho tu už jste?“ „Pět let,“ odpověděla jsem. „Tak to už jste doma cizinci,“ řekla. V roce 1999, když jsme se koncem dubna měli vrátit do vlasti, byli jsme tam cizinci ještě víc.

Na recepci ke státnímu svátku v říjnu roku 1998 mi jedna z pozvaných pracovnic z *druhého úřadu* (slušelo se vzájemně se zvát) sdělila, kdy odjedeme, kdo bude manželo-
vým nástupcem a kdy chce nastoupit, atd., atd. Věděla jsem z dobrých způsobů u Svatého stolce, že se nesluší s odcházejícím velvyslancem o jeho odchodu hovořit, dokud se o něm nezmíní sám. Udivilo mě, že na *druhém úřadě* věděli všechno dřív, než ministerstvo sdělilo mému muži, že již za něho našlo náhradu, a že tedy bude vystřídán. To, že mi to bez ubrousku řekli, mě neudivilo. A vůbec mě už neudivilo, že můj muž má se svou misí skončit. Byli jsme u Svatého stolce dlouho, můj muž si toho byl vědom a s ministerstvem i se svým nástupcem se v přátelství dohodl na lhůtě k odchodu.

Téměř všichni diplomaté, které jsme poznali, které jsme měli rádi v těch prvních římských letech, už byli dávno pryč. Pryč už byli i mnozí jejich nástupci a nástupci jejich nástupců nás už téměř neznali. Pryč už byli první velvyslanci postkomunistických zemí, pryč byli ti, kteří nás z Evropy dvanácti kdysi vítali jako nově příchozí, a ti z Evropy patnácti se začínali uzavírat do vlastního kruhu. Pryč už byli téměř všichni velvyslanci ze zemí Jižní Ameriky, naši přátelé z cest do Egypta a Izraele, a my jsme začínali být velice osamělí.

Velice osamělí a téměř zapomenutí, a já jsem si v duchu kladla otázku, kdo nám vystrojí večeři na rozloučenou.

Zažili jsme v těch prvních letech poslední zářivou epochu diplomacie. Postupně jsme se stávali svědky toho, jak její lesk pohasínal.

Nově přicházející diplomaté přestávali stát o dobrý zvyk zdvořilostních návštěv u svých starších kolegů a Marie Dumasová, která kdysi bděla nad našimi prvními kroky, z toho byla zděšená právě tak, jako byla zaskočena faktem, že ženy velvyslanců na papežských bohoslužbách dávaly ve svém úboru přednost černým kloboukům před černou mantilou, i když na pozvánkách se předpis vůbec neměnil: *robe montante noire* i *mantille noire* byly pro dámy nezměnitelně a neustále *de rigueur*. Ve zvací nótě ovšem uváděn nebyl poslední francouzský termín, protože se to rozumělo samo sebou.

Tolik bych si byla přála vyměnit mantilu, která mi, jak hned v prvních týdnech poznamenala má dcera, vůbec neslušela, za černý klobouček. Ale kvůli Marii jsem to neučinila. Vždyť má mantila byl dárek od ní. Nepořídila jsem si perly, jak to k „uniformě“ — dle jejích instrukcí — patřilo, a od začátku až do konce jsem nosila zlatý kříž, dárek od maminky, který, jak má matka řekla, když mi ho k padesátým narozeninám dávala, mi měl přinést štěstí. Z přátelství jsem se nezřekla mantily, jako vzpomínku na Vatikán si ji možná vezmu do hrobu...

Večeři na rozloučenou se společností princů a princezen, se světem diplomacie, s naší misí, vše s rafinovaností vskutku italskou vyřešila Marie. Do *Circolo della Caccia* sezvala své a některé i naše známé. Pozvala velvyslance z Rakouska i Maďarska a pozvala ministra zahraničí Vatikánu.

V předsíni *Circola*, tam kde visí fotografie, které tomuto klubu věnovaly se svým podpisem korunované hlavy ze všech koutů světa, byl vyložen zasedací pořádek. Ke dvěma velikým tabulím se zasedalo dle růží... žlutých a červených... Nevím už, u jaké růže jsem seděla já, u jaké můj muž.

Seděla jsem po pravici ministra zahraničí Svatého stolce a rozprávěla jsem s ním tak, jak jsem si uvykla s ním u podobných příležitostí rozprávět, protože s tímto Francouzem jsem nikdy neměla pocit, že by on či já nebo kdokoliv jiný v naší blízkosti otočil jakýmkoli prstenem, který by mne v jeho očích učinil neviditelnou. Na jedné recepci, kde se zjevně cítil jaksi ztracený, mi vyprávěl o své babičce a o sobě jako malém chlapci a opakoval mi, co mu babička říkala, když každou větu začínal slovem já. Byla to věta, kterou mně vštěpoval do mysli zase můj otec. Je z Pascalových Myšlenek: „*Le moi est haïssable.*“ Malý chlapec poskakující v domě u své babičky. Byla to má znalost francouzského jazyka a těch reálií, o nichž se ve škole nemluvívá, která mi k němu otevřela cestu? Která mi tak často otevírala srdce rodilých mluvčích? A nejen ve Vatikáně, i v Moravské galerii, když přijížděli zahajovat výstavy nebo zasedat v porotách?

Slavnostní přípitek k rozloučení pronesl Pierre Dumas. Jeho řeč byla krátká a výstižná. S *délicatesse* diplomatickým projevům vlastní se dotkl našich „Bůh ví, že těžkých začátků“.

Můj muž mu odpovídal a do své odpovědi vložil veškerou naši vděčnost za jejich přítomnost: on i jeho žena nám stáli po boku, starostliví a diskrétní, ve všech našich radostech i úzkostech. A těch druhých nebylo málo. A jsou našimi přáteli dosud.

Kolikrát jen nás pozvali do těch nádherných prostor palazza Borghese. A přece jsem po této večeři byla opět, tak

jako po úplně prvním večeru tam stráveném v prvních dnech prosince roku 1990, oslněna a jako ve snu jsem si kladla otázku, jaké asi vzkazy si z hlubin své paměti posílají zrcadla v těžkých rámech zhlížející se jedno ve druhém...

Marie Římu a nám uspořádala tuto oslavu v prvních dnech března. Za několik týdnů potom odjela, tak jako odjížděla vždy na nějakou dobu se svým mužem do jeho vlasti, a našeho odjezdu nevyčkala...

Chodili jsme dál na recepci, přijímali pozvání k rozloučení od drahých Litevců, s nimiž jsme usedli ke stolu v restauraci v srdci Říma, abychom si naposled sami popovídali.

A já jsem začínala o samotě balit naše svršky. Balila jsem knihy, kterých se nebylo možno dopočítat. Náš pan šofér mi svážel kartounové krabice, které získával v nejrůznějších tiskárnách a rozmnožovnách tiskovin; dávno to už, jak jsem řekla, nebyl pan Tuleškov ani jeho nástupce, náš pan šofér byl pan Klement. A pan Klement, i když už dávno není náš šofér, je dál naším přítelem, přítelem, který na nás nezapomíná, protože pan Klement je muž zlatého srdce. Pan Klement je vysokoškolsky vzdělaný teolog, který se v církvi rozhodl pro cestu laika. Pan Klement ovládá dokonale italštinu, protože teologii vystudoval v Římě, a pan Klement rovněž zná život církve, a tak byl pro nástupce mého muže a je i pro jeho nástupce někým víc než jen šoférem.

Do srdce našeho vnoučka se zapsal stejně dobře jako pan Tuleškov, protože ho pozval na zmrzlinu...

Pan Klement tedy vozil krabice. A já jsem jich víc než sedmdesát naplnila knihami, a to jsme spoustu svazků rozdali a věnovali Nepomucenu. Všechny krabice a balíky jsem popsala, vše zapsala do zvláštního seznamu. A ještě jsem chodila po Římě. Sama se svým hromadícím se steskem a učila jsem se žít milostí přítomné chvíle.

Na den 17. dubna bylo stanoveno oficiální rozloučení velvyslance s hlavou státu Vatikánu. Můj muž — měl na to právo — chtěl papeži předvést celou svou rodinu, a tak se naše děti chystaly přijet naposled za námi do naší rezidence

na Giuseppe Pecci, do bytu, který už byl plný balíků, kde nebiedermeirovské vitríny zely prázdnotou, kde nebyly ky-
tice ve vázách...

Před jejich příjezdem jsme byli — naposledy — hosty francouzského velvyslanectví u Svatého stolce. Tam nám uspořádal slavnostní večeři na rozloučenou francouzský velvyslanec. Znali jsme ho už dávno. Když můj muž byl začínajícím velvyslancem u Vatikánu, byl on velvyslancem v Praze a tam jsme ho potkali. Než přišel ke Svatému stolci, byl ještě velvyslancem v Londýně.

Procházeli jsme naposled Villou Bonaparte, naposled vystupovali po schodišti do veliké haly, do které kdysi dávno přišly dvě holčičky v nočních košíkách... Co vzpomínek nás k tomu sídlu vázalo! Tam jsme předtím přihlíželi, jak velvyslanec předává řád rytíře *Arts et Lettres* vídeňskému kardinálu Kryštofu Schönbornovi, který je, jak jsem už řekla, po matce Čech a který si přál, aby u slavnostního aktu byl vedle rakouského velvyslance i velvyslanec země české... A v týchž prostorách jsme se o něco později octli mezi několika diplomaty, kteří se stali svědky předávání nejvyššího stupně francouzského řádu Čestné legie — *Commandeur* — kardinálu Josephu Ratzingerovi.

Při oné poslední hostině pronesl francouzský velvyslanec slavnostní řeč. Znal naši zemi, nebylo mu nesnadné profesionálně se projevit. Jen jednou nevěděl jak dál, nevěděl, jak označit Moravu, na kterou jsme se měli v jeho projevu vrátit, a tak ve mně hledal nápovědu. Žila a ožila ve mně historická paměť a já jsem přirozeně řekla, že jde o markrabství, a on nám popřál šťastný návrat do moravského markrabství...

Měli jsme se s ním, tedy s naším hostitelem našeho posledního večera ve Ville Bonaparte, ve ville z pohádky, později setkat v Paříži na jednom přednáškovém sympoziu, které se zabývalo ztrátou historické paměti... Tehdy byl velvyslancem Francie — *l'Ambassadeur de France*, což je vysoký státní titul i post. Nevím, zda si ještě vzpomínal na mar-

krabství. Diplomaté přicházejí a odcházejí a nečekají na odpověď na nedokončenou otázku.

Naše vnoučátka běhala po prázdné rezidenci. Bylo 17. dubna 1999 ráno. Holčičky měly na sobě sametové tmavomodré šatečky, kterým dosud říkají „papežky“. Chlapeček měl zlatou vestu a černé sáčko. Jejich rodiče byli rozechvělí očekáváním. Přijel pan Klement... a odjeli jsme do Vatikánu...

Rozloučení bylo kratičké, bez mantily, bez fraku... Zůstala nám z něho spousta fotografií a vzpomínka. „Co budete dělat?“ zeptal se mě, polsky, Jan Pavel II. Myslím, že v mých očích si jako odpověď přečetl celou úzkost z neznáma a celou lítost z loučení, a tak jen dodal: „Dobrze będzie,“ taky polsky. A bylo dobře...

Obsah

Dlouhý prolog	7
Marnotratný syn	29
Nepomucenum	44
Velvyslancem <i>a parte intera</i>	54
Bílé rukavičky z pohádky	60
Slovensko — až do odtržení	72
Tlumočníci nyní a jindy	83
Cesta za rezidencí	90
Umění relativizovat, Babettiny hostiny a v pozadí dělení státu	104
Toulky za sny	115
<i>Po špičkách vcházet do něčího malování</i>	123
Stále a stále za autorem Princezny Blanky	127
Cesty za poznáním... i absurdity	132
Má Itálie	151
Neznámí a nepoznaní Italové	156
Eminence a Monsignoři vatikánští	161
Glosa svatováclavská	173
Rytíři v pohádce a ve skutečnosti	179
Konec mise	184
Krátký epilóg	190

Dagmar Halasová

SNOVÁ EXISTENCE

ANEB NAZÝVÁM KOČKU KOČKOU

vzpomínky nejen římské...

Obálka (na fotografiích Bocca della Verità v Římě,
kostel sv. Petra a Pavla v Petrovicích u Luk nad Jihlavou
a chrám sv. Petra v Římě),

vazba a grafická úprava Boris Mysliveček

Vydalo nakladatelství Atlantis v Brně roku 2007

jako svou 274. publikaci

Sazbu písmem New Baskerville

zhotovil Vladimír Ludva

Výtiskla tiskárna Reprocentrum v Blansku

Počet stran 204

Tematická skupina 13

Vydání první

Knihy objednejte u svého knihkupce

nebo na adrese

ATLANTIS, spol. s r. o.

PS 374

602 00 Brno

e-mail: atlantis-brno@volny.cz

www.atlantis-brno.cz